

Rok 1620: Reformace katolická 20.

Dnes se katolictví naklonění historici pokoušejí přepisovat pobělehorskou historii, kterou vykreslují jako rozkvétající barokní období, ve kterém se většina nekatolíků radostně vrátila do lůna Církve.

Další čtení na pokračování knihy Tomáše V. Bílka Reformace katolická aneb obnovení náboženství katolického v Království českém po bitvě bělohorské, která vyšla v roce 1892. Poskytne nám bohaté autentické informace z tohoto období a dobový katolický pohled na události po bitvě na Bílé hoře.

Rok 1620: Reformace katolická 20.

*367. Jan Václav *Žďárský ryt. ze Žďáru*, pozbyv konfiskací statku Žďáru, odešel r. 1628. do Saska s manželkou svou Maruší, roz. Kaučovnou, která 28. dubna r. 1629. žádala za císař. povolení, aby pro vyřízení věcí svých na dva měsíce do Čech přijít mohla.

368. Karel sv. pán *z Žerotína*, prodáv r. 1628. statky své Náměští, Trubsko a Rosice v Moravě, vystěhoval se pro náboženství s manželkou svou Kateřinou, roz. z Waldšteina, do *Vratislavi*; avšak císař. reskripty ze dne 17. června a 5. září r. 1628. povoleno mu bylo, aby panství Přerovské fideikomisní na Moravě až do své smrti podržel a k spravování jeho jakož i statku *Brandýsského nad Orlicí* časem na Moravě a v Čechách se zdržoval. Zemřel r. 1636. v 73. roce věku svého v Přerově a pochován byl v Brandýse.

369. Kašpar Melichar sv. p. *z Žerotína* maje se vystěhovati pro náboženství, postoupil r. 1628. synu svému Jetřichovi statek Strážnici na Moravě a statky Nové Dvory a Ovčary v Čechách manželce své Alžbětě, roz. z Waldšteina, na jejíž žádost císař. reskriptem ze dne 9. ledna r. 1629. Žerotínovi pro vysoké stáří jeho (73 let) lhůta k vystěhování se ze země na jeden rok byla prodloužena.

Z vytčených šlechticů pro náboženství ze země odešlých osoby poznamenané hvězdičkou () navrátily se při vpádu Saskem r. 1631. do Čech s nepřitelem, s nímž opět r. 1632. do Sas ujely.*

Mimo tyto osoby *připojili se k Sasům do Čech r. 1631. vpadlým mnozí šlechtici*, kteří předešle jen na oko stali se katolíky, a *odešli větším dílem potom s nepřitelem ze země*. K těmto náleželi jmenovitě: Adam a Bohuslav Čabeličtí ze Soutic, Křištof Čabelický ze Soutic, Jan Arnošt z Elsnic, Albrecht a Jošt Křištof bratři Globnerové z Globna, Martin Graf z Ehrenfeldu, Václav Henykar (Henninger) z Eberka, Adam starší Hozlaur z Hozlau, Jan Křištof Huvar (Hofer) z Lobenšteina, David Chlumčanský z Přestavlk a z Chlumčan, Karel Chotek z Chotkova, Jan Jezbera z Kolivé Hory (Jezberovský z Olivé Hory), Albrecht Kaplíř Vosterský ze Sulevic, Joachym Libšteinský z Kolovrat, Jan Fabián Mulz z Waldau s Janem Albrechtem, synem z bratra jeho Jošta Křištofa z Waldau,

Přibík Netvorský z Břízy (z Březi), Jan Linhart z Neuenbergu, Jan Fabián a Jan Matyáš Perglarové z Perglasu, Václav Pešík z Komárova, Vodolan starší Pětipeský z Chyš a Egerberga, Sigmund Rabicar z Rabic (z Rebie), Fridrich Štampach (Steinbach) ze Štampachu, Wolf Adam ze Štensdorfu (Steinsdorf), Jiří Adam Štolz z Gaštomky (Simsdorf), Adam Jindřich Tejřovský z Einsiedle, Václav Fridrich Vartovský z Varty a Václav Volanský z Volanic.*)

K vystěhovalcům stavu vyššího přičísti dlužno také všechny ty, kteří hned po bitvě bělohorské pro účastenství své ve vzpouře ujeli ze země, větším dílem do Saska, zvláště do Pirny, odkudž se r. 1623. a později do Žitavy odebrali, jsouce vyhlášeni za psance. Byly to zejména osoby tyto:

1. Ehrenfried, Jiří Vilém a Rudolf bratři z *Berbisdorfu*, kteří s falckrabětem Fridrichem z Čech ujeli. Jiří brzy potom zemřel, Rudolf pak byl komorníkem u kurfirsta brandeburského.

2. Adam *Berka z Dubé a Lipého* ujel s ujcem svým *Bohuchvalem* do Slezska, byl v Hlohově r. 1627. od hraběte z Donína jat, k smrti odsouzen, ale z milosti na 18 let ze země vypovězen, žil potom v Žitavě, kde r. 1641. zemřel, zanechav tam manželku Barboru z Roupova a syna *Kristiána*, jenž r. 1665. zemřel ve vsi Wohla u Löbau. Tento stateček převzal jeho syn *Abraham*, kdežto druhý syn *Kristián* do Švédska odešel, třetí pak *Jakub* v Drážďanech se usadil, nazýváje se pouze z Dubé (v. Duba).

3. Bohuchval *Berka z Dubé a Lipého*, na Bělé, Kuřívodech a Chýži.

4. Kristián Aderspach *Berka sv. pán z Dubé a Lipého*.

5. Václav starší *Berka z Dubé a Lipého* na Loučeni, Dešně, Houšce, Vidimi, Bezdězí a Berštejně.

6. Bohuslav *Boubinský z Újezda* na Kraselově.

7. Jan mladší Varleych z *Bubna* na Závřší ujel s králem Fridrichem ze země.

8. Smil *Hodějovský z Hodějova* na Tloskově, Maršovicích a Vlksici, byl komorníkem u falckraběte Fridricha.

9. Jaroslav *Hoffman z Minnichhofen* (Münchhofen) na

*) Blíže zprávy o všech vystěhovalcích svrchu vytčených podány jsou ve spise mém »Dějiny konfiskací v Čechách«.

Steinhofu a Krainhofu, sloužil pak u nepřítele, s nímž se r. 1631. do země navrátil.

10. Jiří Fridrich hrabě *z Hohenlohe* (z Hollachu) a *Langenbruku*, ujel s králem Fridrichem do Vratislavě, a již roku 1622. od císaře na milost přijat, vstoupil do služby císařské.

11. Jan Václav *Hochhauser z Hochhausu* připojil se k Mansfeldovi, byl pak hejtmanem ve vojsku švédském, kdež zemřel.

12. Bernard a Jiří Krištof bratři *Huvarové* (Hofer) z *Lobenšteina*, sloužili u nepřítele.

13. Jan Krištof *Chuchelský ryt. z Nestajova* zůstával množství let při nepřátelích, jimž lid proti císaři najímal i sám za fendrycha potřebovati se dal, pak při vpádu saském r. 1631. hraběte z Thurnu se přidržel.

14. Pavel *Ještn z Bezdězí*, za krále Fridricha rada při appellacích, vydal r. 1620. kroniku Dalimilovu.

15. Pavel *Kaplíř Vosterský ryt. ze Sulevic*.

16. Jiří *Karlík z Nežetic* na Slatiňanech.

17. Wolf Fridrich *Lamingar z Lamingu* a *Albenreuthu* (*Laminger von Lamingen*) na Újezdě Chodovém.

18. Mikuláš *Langenbruk z Langenbruku*.

19. Jan *Ledecký z Granova*.

20. Maxmilián *Lidl z Lidlova* (*Liedl von Liedlau*) na Přimdě.

21. Adam *Lokšan sv. p. z Lokšanu* na Březnici, byl komorníkem krále Fridricha a zemřel r. 1622. v Sedanu.

22. Jan Vilém *Malovec ryt. z Malovic*.

23. Radslav *Měsíček z Výškova*, byl potom podplukovníkem švédské jízdy.

24. Smil ryt. *z Michalovic*, syn odpraveného Bohuslava, ujel s králem Fridrichem ze země a byl fendrychem u Mansfelda.

25. Jan *Myllner z Mylhausu* (*Milner, Müllner v. Mühlhausen*) na Mimoni a Děvíně, zdržoval se v Pirně.

26. Petr *Myllner z Mylhausu* na Zvoleňovsi.

27. Gottfrid *Neumayer (Neymar) z Winterberka* a na Landštejně sloužil u nepřítele, kde již r. 1620. zemřel.

28. Bernard Vilém sv. pán *z Opperstorfu* (*Oppersdorf*), z Dubu a Fridšteina na Heřmanicích, sloužil u nepřítele, byl

však r. 1640. zajat a uvězněn na Křivoklátě; potom byv propuštěn, odešel opět ze země, obdržel však r. 1644. povolení, za příčinou svých spravedlností docházeti do Čech.

29. Jan Fridrich sv. p. z *Opperštorfu* na Markvarticích, bratr Bernardův.

30. Sigmund *Rausendorf ryt. ze Šprembergu* zemřel ve vyhnanství r. 1661. v Žitavě.

31. Křištof sv. pán z *Redern* na Friedlandě a Liberci.

32. Jiří Adam *Roupovec sv. p. z Roupova* na Studenci.

33. Václav Vilém *Roupovec sv. p. z Roupova* na Žitenicích a Trnovanech.

34. Eliáš mladší a Jiří *Rozýnové z Favorníka*.

35. Burian *Sekerka ze Sedčic*, byl potom kapitain-lieutenantem ve vojsku švédském.

36. Abraham *Sixt z Ottersdorfu*.

37. Markéta Salomena *Slavatová*, roz. ze Smiřic, vdova po Jindřichovi Slavatovi, utekla r. 1620. ze země se synáčkem svým Albrechtem Jindřichem a vzala s sebou i svého blbého bratra Smiřického do Dánska a potom do Hollandska.

38. Joachym mladší a Michal mladší bratři *Slavatové sv. p. z Chlumu a Košumberka* zdržovali se ještě r. 1630. u nepřítelů.

39. Jiří mladší *Smrčka ryt. z Mnichu*.

40. Jiří *Soběhrdský ze Soběhrd* sloužil ve vojsku falckraběte Fridricha, potom v armádě švédské, kdež byl r. 1647. podplukovníkem toho času na dovolené a s mnohými exulanty u Švédů sloužícími skrze vyslance švédské 21. srpna r. 1647. při konferenci v Münsteru císař. pardonu vyhledával.

41. Jan Albín *Šlík sv. p. z Holejče*, hrabě z Pasaunu a z Lokte na Falknově a Doupově, zdržoval se s manželkou svou Johannou, roz. z Wildenšteina, až do smrti své v cizozemsku, kde též jeho syn Jáchym Ondřej roku 1666. bez potomků zemřel.

42. Jaroslav Adam *Šofman z Hemrlesu* (Schafman v. Hemmerles), sloužil ve vojsku švédském.

43. Jan *Štrauch z Chlumku*.

44. Anna Maxmiliána ze *Švamberka*, manželka Petra Švamberka, ujela r. 1620. do Frankobrodu nad Mohanem se

sedmi dětmi, potom opět provdána jsouc za Ladislava Veleny z Žirotína, zdržovala se v Polsku.

45. Ferdinand Karel *Švihovský sv. p. z Risenberka* na Horažďovicích, zemřel r. 1622. v Amiensu.

46. Hendrich Mates hrabě *z Thurnu* byl posléze švédským polním maršálkem v Slezsku. — Jeho vnuk *Jindřich hrabě z Thurnu* byl r. 1653. švédským general-majorem a gubernátorem v městě Ryze a žádal marně za restituci cti, jakož i statků, jeho dědovi konfiskovaných.

47. Heník (Hynek) sv. p. z *Waldšteina* uprchl do Míšně, kde již r. 1623. s manželkou svou Kristinou, roz. z Holtendorfu, zemřel, zanechav syna *Jindřicha*.

48. Jan Krištof sv. p. z *Waldšteina* byl v službě vojenské Jana Jiřího markraběte Braniborského.

49. Hynek mladší *Wamberský z Rohatec* zběhl již před bitvou bělohorskou s manželkou svou ze země, zanechav dvůr sedlský ve vsi Branišově.

50. Karel *Věžník ryt. z Věžník* navrátil se r. 1631. s nepřitelem do země a byl rytmistrem v armádě krále švédského.

51. Radslav (Racek) mladší *Vchynský sv. p. z Vchynic a Tetova*.

52. Jan *Zylvar ryt. ze Zylveršteina* (Silber ze Silberšteina) na Žirci, Domaslavicích a Smidarech.

Vyštěhovalcům šlechtickým povolováno přijíti na čas do Čech pro vyřízení záležitostí jejich.

Z vystěhování se tak četných (421) nekatolíků stavu vyššího ze země povstaly mnohé a veliké nespůsoby, neřády, práv zastavování a veliké nařikání mezi emigranty a jejich interestingy, poněvadž až posavad mezi sebou náležitě se nenarovnali aniž se ze svých rukojemství vyvodili jakož i půhony a důhony na ně vycházející, v kterýchž se před právem postavit povinni byli, tolikéž až dosavad při královských soudech zemských předsevzaty a vyřízeny býti nemohly.

Abyste tedy všeobecné, dostatečné, plné a dokonalé spořádání tak dobře mezi těmi, kteří ještě ven ze země vyjíti měli

jako kteří v zemi zůstali, obzvláště zřízeno, a tudy jednomu každému v spravedlnosti jeho podle práva dopomoženo býti mohlo, císařským listem ze dne 31. dubna r. 1629. král. místodržícím v Čechách poručeno bylo, aby se ve věci té řídili dle císařského *patentu ze dne 11. dubna r. 1629., týkajícího se emigrantů moravských*. Tímto patentem nekatolickým osobám dvou stavů vyšších v markrabství Moravském lhůta k vystěhování se ze země, císařským patentem ze dne 2. září r. 1628. až do konce měsíce března r. 1629. vysazená, z vytčených příčin prodloužena byla až do 2. června r. 1629., a vedle toho poručeno hejtmanu markrabství Moravského, kardinálovi a knížeti Františkovi z Dietrichšteina, i všem nejvyšším úředníkům královským a soudcům zemským, aby k neděli Jubilate 6. května r. 1628. v Brně mimořádný soud zřídili a tak dlouho jej drželi, až by všech těch, kteří ze země vyjítí chtějí budou, půhony, dluhy a rukojemství k dokonalému spořádání přivedli, pokudž lhůta k vystěhování prodloužená nevyjde. Všecky výpovědi při tomto mimořádném soudu vynesené jakož i také vklady do desk všech smluv trhových, postupování, darování a kšafy nebo jiné listovní vysvědčení a potvrzení, od téhož soudu provedené a vyřízené měly za dostatečné jímny a držány býti a tak jednomu každému bez protržení postačovati, jako by všecky při pořádném právě byly provedené a uznané. Kdo by však v terminu svrchu uloženém při tomto mimořádném soudu se nesrovnal ani mezi tím ve svých právních pretensích, dluzích a rukojemstvích nebyl vyřízen, ten neměl déle v zemi býti trpěn, nýbrž povinnen byl podle znění patentů předešle vyhlášených statky své buď sám anebo skrze koho jiného prodati a ven ze země se odebrati. Tento patent vztahoval se také na regenty, hejtmany, úředníky a správce veškerých panství a statků, v jakýchkoli povinnostech zůstávající. (Arch, místodrž. C. 215, E. 4.)

Přece však nebyly vyřízeny věci mnohých šlechticů nekatolických ze země se stěhujících před odchodem jejich, takže z té příčiny někteří i po uplynutí lhůty jim vyměřené v zemi zůstali, ačkoli dle dotčeného patentu nížádným způsobem nejmenšího dalšího terminu očekávati a dosáhnouti neměli. Mnozí pak z těch, kteří již ze země se vystěhovali, žádali císaře za povolení, aby za příčinou vyhledávání a právního dobývání vše-

lijakých spravedlností svých na nějaký čas do Čech přijít mohli. Pročež dle dobrého zdání komise reformační ze dne 1. června r. 1629. poručeno bylo, aby každý z vystěhovalců, který by do království Českého za svými záležitostmi dostati se chtěl, napřed císaře za povolení k tomu žádal a v žádosti své slíbil, že hned po příchodu svém se dostaví před komisary reformační, a bude-li moci, poučen jsa, v srdci svém seznati náboženství katolické za pravé, že je za své přijme a v zemi zůstane, nesezná-li je pravým, že po uplynutí lhůty (5—6 neděl) se opět vyhostí. Ale k návrhu král. místodržících ze dne 6. června r. 1629. svolil císař k tomu, aby vystěhovanci žádající za dotčené povolení, nebyli nuceni dostavovati se před komisí reformační.

A tak se *povolovalo mnohým vystěhovalcům šlechtickým r. 1629. pro vyřízení jich záležitostí do Čech přijít*, ovšem vždy na dobu určitou. Takové povolení obdrželi r. 1629. zejména: Jan Jiří, Vilém a Wolfgang Leonhart Colonové z Felsu, Jan Chebdinovský z Felsu, Jiří Kamejský ze Lstiboře, Anna Johanna Kaplířová ze Sulevic, roz. z Vřesovic, Oldřich Kapoun ze Svojkova, vdova Kateřina Kaučová, roz. Kelblova z Geisingu, Litold Kozelka z Hřivic, Václav z Hodkovic, Voršila šlechtice z Lobkovic, Alžběta Střelová z Rokyc, roz. ze Sulevic, Dorota Střelová, roz. z Kralovic, Alžběta Šliková, roz. z Donína, Jan Přech Třemešský ze Železné, Vilém Vchynský z Vchynic, Jan Ilburg Kyšperský z Vřesovic, Maria Magdalena a Polyxena sestry Kyšperské z Vřesovic, Maruše Ždárská ze Ždaru, roz. Kaučovna z Kauče a j. v.

Také v míru Pražském, 30. května r. 1635. mezi císařem a kurfirstem saským uzavřeném opatřeno bylo i to, že ti, kteří jen pro náboženství se vystěhovali a proti císaři nehrubě dáleji se provinili, ještě mohli vyhledávati a užítí toho, co by jim koli podle smluv, dědictví nebo jinak náleželo. Potom resolucí krále Ferdinanda III., danou v Heilbrunnu 14. srpna r. 1635., poručeno bylo král. místodržícím, aby dovolili do země přijít emigrantům nekatolickým z vyššího i nižšího stavu (mimo hlavní rebelly), kteřížby, umyslící sobě do země přijít, k církvi katolické opravdově připojit se slíbili. Takovým vystěhovalcům uložen býti měl s vědomím kardinála a arcibiskupa pražského

jistý krátký termín, v němž by vyučiti se mohli víře katolické; kdyžby však po vyjítí téhož termínu v zarputilosti své setrvali, měli se zase hned ze země odebrati. (Arch. místodrž. C. 215, E. 3.)

Ale velmi nepatrný byl počet vystěhovalců, kteří, navrátiluše se s povolením do Čech, k víře katolické přistoupili. Byloť jich od r. 1629. až do r. 1662. všeho všudy jenom 16 osob, totiž: Václav Kaplíř ze Sulevic a Dorota Čachovská ze Svémyslic r. 1629.; Tomáše Hada z Proseče sestry, Petr Straka z Nedabílic a Adam Jiří Kostomlatský z Vřesovic r. 1630.; Jaroslav Sezima Rašín z Ryzmburka a Vodolan z Věžník r. 1635.; Michal starší Slavata z Chlumu a Košumberku r. 1636.; Fridrich Lhotský z Ptení r. 1638.; Anna Maria Horská z Grünfeldu r. 1640.; Fridrich Loubský z Lub a Jan Hanuš z Nostitz r. 1642.; Kašpar Zdeněk Kaplíř ze Sulevic r. 1653. a Barbora Magdalena dcera po emigrantu Šťastném Častovci Kaplíři ze Sulevic r. 1662.

Naproti tomu císař. listem ze dne 5. listopadu r. 1635. král. místodržícím nařízeno bylo, aby žádnému vystěhovalci bez císařského svolení a schválení neudělovali povolení k navracení se do Čech a zdržování se v zemi. (Arch. místodrž. R. 109/13.) Brzy potom však na přímlovu kurfirsta saského císař. resolucí ze dne 16. ledna r. 1636. poručeno bylo král. místodržícím, aby emigranty augsburského vyznání, kteří jsou se obrátili z království Českého do kurfirství Saského a tam dědičně byli osazeni; v ničemž obtěžovati nedopouštěli, nýbrž jim svobodného příjezdu a odjezdu z jedné země do druhé užiti dali, když by buď z kanceláře kurfirsta saského nebo z toho místa neb od vrchnosti, kde by v kurfirství tom byli osedlí, hodnověrné vysvědčení svého dědičného slibu městského nebo dosaženého práva městského nebo také služby ukázali. (Arch. místodrž. R. 109/12.) Taktéž podporoval kurfirst saský žádosti některých vystěhovalců šlechtických v Sasku se zdržujících, císaři 12. dubna r. 1636. podané za povolení, aby pro dosažení spravedlnosti svých na čas do Čech přijíti mohli. Byli to zejména: Václav Přichovský z Přichovic, Jan Karel Černín z Chudenic, Jiří Adam Ratiborský z Chcebuz, Krištof Janovský z Janovic, vdova Helena Přichovská roz. ze Sobětic, vdova Žofie Rašínová roz. z Hochstadtu, vdova Justina Oudražská z Kestřan roz. z Lažan a Alžběta Pikhartová ze Zeleného Údolí.

Pokračování příště

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Česká republika](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj baptistických sborů](#)